

TÁJÉKOZTATÁSGÉPESÍTÉS, REPROGRÁFIA

International Council on Archives Microfilm Committee Bulletin

A Nemzetközi Levéltári Tanács Mikrofilm Bizottságának új, a levéltári mikrofilmezéssel foglalkozó nemzetközi folyóirata elsősorban azért érdekes számunkra, mert a Magyar Országos Levéltár adja ki; szerkesztője dr. BORSA Iván, az említett nemzetközi bizottság titkára. Ezen túl más szempontból is figyelemre méltó és hiánypótló ez a folyóirat. A mikrofilmezés óriási méretű térhódítása, a mikrofilmezési ipar és tájékoztatás rohamos növekedése ellenére a levéltári mikrofilmezés /s hozzátehetjük: a könyvtári kéziratgyűjtemény-fényképezés/ látszólag veszített jelentőségéből. Az utóbbi 5-10 évben inkább a műszaki rajzok, ügyviteli iratok és számítógépadatok mikrofilmezése felé fordult a felhasználók és gyártók érdeklődése. Ezeknek az igényeknek a kielégítése a reprográfiai iparban minden más háttérbe szorított. Tapasztalhattuk ezt az utóbbi évek nemzetközi reprográfiai, mikrofilmtechnikai kiállításain, ahol levéltári, könyvtári mikrofilm-be rendezéseket egyáltalán nem, vagy csak elenyésző mennyiségben, állítottak ki. A levéltári mikrofilmezés területén - az ott folyó több évtizedes munka és felhalmozódott tapasztalatok ellenére - a 60-as években már nem volt megfelelő a nemzetközi módszertani, alkalmazástechnikai tájékoztatás és tapasztalatcsere.

Ebben a módszertani, szakirodalmi "légritkított térben" jött létre 1966-ban a Nemzetközi Levéltári Tanács Mikrofilm Bizottsága. Célkitűzései közé tartozik a levéltári anyag mikrofilmezésének s a pozitív filmmásolatok hozzáférhetővé tételének elősegítése, a levéltári mikrofilmek jegyzékeinek közzététele, szabványok kidolgozásával a filmek minőségének javítása, továbbá szaktanácsadás levéltárak számára mikrofilmező részlegük létrehozására vagy fejlesztésére, az új technika ismertetése.

A Mikrofilm Bizottság munkatervében szerepelnek olyan - különösen a fejlődő országok számára fontos - kérdések is, mint pl. a mikrofilmek tárolása trópusi körülmények között, kis vagy közepes laboratóriumok számára alkalmas olcsó mikrofilm-felszerelés kiválasztása, a levéltári mikrofilmezés szakkifejezései szótárának összeállítása.

/A Mikrofilm Bizottság történetét és programját ismertető cikk: LEISINGER, A.H.: The Microfilm Committee of the International Council on Archives. = ICA Microfilm Committee Bulletin 1. /1972/ p.5-10./

A fenti program megvalósításának igénye tükröződik a Bulletin eddigi cikkeinek témaválasztásában is. Az 1.szám 1972-ben jelent meg. A nemrég kiadott 2.szám 13 cikket tartalmaz. Az első négy, köztük a Mikrofilm Bizottság beszámolója a VII. Nemzetközi Levéltári Kongresszusról /Report of the Microfilm Committee, VIIth International Congress on Archives/ és a Nemzetközi Levéltári Tanács Mikrofilm Bizott-

ságának a moszkvai ülésen írott memoranduma /Memorandum on the Moscow Meeting of the Microfilm Committee, International Council on Archives/ a Mikrofilm Bizottság tevékenységéről és a moszkvai VII. Nemzetközi Levéltári Kongresszusról számol be. Közreadja egy készülő kiadvány tartalomjegyzékét, mely a fejlődő országok levéltárai számára tartalmaz majd előírásokat mikrofilmlaboratórium berendezésére és üzemeltetésére. A következőkben a levéltári mikrofilmezés és annak technikája témakörében találunk érdekes cikkeket, ezekből ismertetünk néhányat.

GIFFORD, Daphne H. a Nagy-Britannia központi levéltárában folyó mikrofilmezést ismerteti cikkében /Microphotography in Great Britain's Public Record Office/. A mikrofilmezés e gyűjteményben a II. Világháború alatt kezdődött el. 1972-ben már 25 mikrofilm-felvevőkészülék, 16 olvasókészülék és 2 másológép volt üzemben. A megrendelők többsége 35 mm-es mikrofilmet rendel. 16 mm-es filmet főleg mikrofilmlapok /tasakos mikrofilmek/ céljára készítenek. Sok kutató ragaszkodik a szabad szemmel olvasható másolatokhoz, ezért 6 Xerox 720 másológépen és egy Caps nagyítógépen évente 500 ezernél több elektrosztatikus másolat készül. A nagy méretű, könnyen rongálódó köteteket továbbra is mikrofilm és nagyítás útján reprodukálják. A negatív mikrofilmek tárában 1963 óta több mint egy millió méter filmet gyűjtöttek össze.

VINGRADOV, N.M. a mikrofilmezés terminológiájáról írt cikket. POOLE, Charles H. "Microfiche system at the Public Archives of Canada" című írásában a mikrofilmlapok előállításának technikájával foglalkozik. Levéltárukban a mikrofilmlapokat 16 mm-es filmcsikok összeillesztése útján készítik. Erre a célra egy Kodak MRD felvevőgépet alakítottak át.

SADURSKA, I. és KOWALIK, R. a mikrofilmek mikrobás fertőzésével és a védekezéssel kapcsolatos vizsgálataikat ismertetik írásukban /Microbiodeterioration of microfilm/. AZIZ, S.M. UNESCO tanácsadó Ceylonból, a szaud-arábiai Jeddah egyeteme mikrofilmlaboratóriumának tervezéséről számol be. A szerzőt UNESCO szaktanácsadóként küldték Szaud-Arábiába egy országos mikrofilmüzem létesítésének előkészítésére. HAVERLING, G. "A Swedish report on microfilm" c. cikkében egy, a mikrofilmek tartósságát vizsgáló, svéd bizottság kutatási eredményeiről számol be. Kimerült, régi rögzítőfürdő vagy a raktár légszennyeződése és egyéb tisztátalanságok hatására a mikrofilmek mikroszkopikus foltosodás jön létre. A megfelelő kidolgozási, tárolási körülmények biztosításán túl a mikrofilmek időszakonkénti ellenőrzésére van szükség.

LEISINGER, A.H. az ANSI /American National Standards Institute = Amerikai Országos Szabványosítási Intézet/ mikrofilmolvasó készülék szabványosításának munkáját s az olvasókészülékekkel szemben támasztott használói igényeket ismerteti.

A Bulletin cikkei angol nyelven jelennek meg. Azok sorát spanyol és francia nyelvű összefoglalók zárják.

Tőkés László